

novoměstský kurýr

9/2014

ČLÁNKY - INFORMACE - AKTUALITY - NÁZORY- FOTOGRAFIE

Pohled na větší část vesnice Provodov-Šonov. Vpravo se nevešla část Provodova. Vzadu přehrada Rozkoš, vpředu začínající podhůří Orlických hor. Za zády fotografa silnice Nové Město nad Metují - Náchod. Foto: J.B.

www.novomestskykuryr.info

OBSAH:

MAPA REGIONU
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ - ORP
PROVODOV - ŠONOV
HISTORIE OBCE

CO O SOBĚ OBEC PROVODOV - ŠONOV PÍŠE DNES
NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ
BITVA NA BRANCE 1866
STARÉ NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ

POHLEDY Z MĚSTA
VTIPY NA ZÁVĚR
ZASMĚJME SE S PANEM URBANEM)
FOTO NA ZADNÍM LISTU

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ obec s rozšířenou působností

Na mapce vpravo je přehled obcí, které spadají do působnosti Nového Města nad Metují ve smyslu ORP (obec s rozšířenou působností). Na řadě je další obec.

Tentokrát je to obec Provodov - Šonov u Nového Města nad Metují.

Nejdříve se podívejme, co o sobě napsala tato obec do knihy „Nové Město nad Metují a jeho kraj“ v roce 1939:

Šonov.

Tato starodávná obec rozkládá se při jižní patě vrchu Dobenína v délce asi 1 km 200 m, po obou stranách potoka Rozkoše, od jihovýchodu k severozápadu.

Založení obce této spadá do dob úplně neznámých, jako jiných sousedních obcí při okraji tehdejších pohraničních lesů.

Není vůbec známo, kdy byla založena, kým aneb od čeho dostala své jméno.

Posledně patřila obec naše dílem k panství novoměstskému, dílem k panství náchodskému a menším dílem k panství opočenskému. Obec tato měla svobodný dvůr, který vedle hospody, pololánního statku, hájovny, kovárny a 17 chalup patřil panství náchodskému. Další statky, jež se v Šonově nacházely, patřily i s rybníkem panství novoměstskému a konečně 2 statky, čp. 8 a čp. 9, patřily k panství opočenskému.

Díl Šonova, patřící náchodskému panství, tvořil kdysi statek stejného jména, k němuž náležely 3 obce: Šonov, Třtice a Zblov. Na místě, kde stojí hospodářská budova čp. 36, stál kdysi rytířský hrad pánů ze Šonova, který byl v roce 1641 zbořen.

O původu tohoto rytířského sídla chybějí nám určité zprávy.

Mnoho starých šlechtických rodin neslo jméno „ze Šonova“, mezi nimi jsou nejstarší, kteří se psali „Šonovští ze Šonova“. Bohumír Dloubač z premonstrátského řádu strahovského v Praze uvádí ve své literární pozůstalosti dva učené muže z rodin pánů ze Šonova, a sice: Jan Vilém Šonovský ze Šonova, jenž byl od roku 1540-1554 veřejným učitelem na tehdy slavné latinské škole v Českém Brodě, dále Jan Šonovský ze Šonova, který byl učitelem rovněž tamtéž od r. 1600-1611.

Oba byli učenými muži, kteří jistě činili svému rodišti patričníou čest. Asi v 16. stol. nabyli tohoto statku páni Libičtí, kteří se jmenovali Libičtí ze Šonova a na Libicích. Tyto rody Libických pocházely z oné Libice na Královédvorskou, jež patří panství žireckému, kde též po prodeji statku Šonova měli své sídlo.

Zdroj obr.: stránky nmnm

V roce 1564 držel statek Šonovský Jan z rodu Ditterů, Straka z Nedabylic, který přijal přídomek „ze Šonova“. Tento statek byl r. 1575 rozdělen, a to následovně: Jan Libický koupil Šonov a ves Třtici, jež měla v blízkosti dnešního svobodného dvorce své vlastní rytířské sídlo, obdržel Ladislav Straka z Nedabylic. V roce 1598 přešel opět statek Šonov uzavřenou koupí na rodinu Petra Straky z Nedabylic, pána na Třtici, a od tohoto roku jej držela až do roku 1646. Posledním majitelem ze Strakovy rodiny byl Petr Straka z Nedabylic, pán na Šonově, který toho roku dne 30. března zemřel. Na počátku 16. stol. dal zříditi majitel Šonova, pan Petr Straka, v kostele sv. Václava na památném Dobeníně hrobku pro svůj rod, když kostel ten opět k službě Boží po svém zpuštění ve válkách husitských odevzdán byl a stal se filiálním kostelem kostela novoměstského. Po něm následoval opět Petr Straka z Nedabylic, pán na Šonově, a na to Jan Jiří Straka, který ale brzy zemřel, jak náhrobní kámen na straně epistolní v kostele sv. Václava svědčí: „Umřel urozený pán Jan Jiří Straka z Nedabylic, pán na Šonově a tuto tělo pochováno jest“.

Na protější straně u kazatelny ve zdi jest náhrobní kámen Anny Strakovny s obrazem jejím a jejích dvou dítek.

V roce 1641 koupil náchodský pán, kníže Oktavián Piccolomini, statek Šonov a Třtici za 11.800 franků. Po prodeji Šonova zdržovali se páni Strakové v obci Bohuslavicích.

Po vymření rodiny Piccolominů přišlo celé panství náchodské i Šonov do majetku hraběte Dehfurse. Tento panství náchodské držel jenom několik roků, až v roce 1792 koupil panství ono pro sebe

vévoda Zaháňský z Kurlandu. Šonovský dvůr byl již velice sešlý, celý ze dřeva a v roce 1802 byl požárem zničen. Stál na bahnitěm místě a proto majitelka panství náchodského dala vystavěti dvůr nový na vyvýšeném místě, kde až dosud stojí.

V roce 1818 vypukl v obci náš požár, jehož obětí se stalo 5 selských usedlostí s hospodářskými budovami i stodolami a jedna chalupa.

Roku 1848 koupil panství náchodské i s naším dvorem od vévodkyně Zaháňské kníže princ ze Schaumburg-Lippe.

Roku 1836 stála v Šonově 73 čísla a obyvatelů bylo: k panství náchodskému 130 mužského pohlaví a 153 ženského pohlaví, k panství novoměstskému 101 mužského pohlaví a 109 ženského pohlaví, k panství opočenskému 11 mužského pohlaví a 8 ženského pohlaví.

Asi v 17. stol. dal rolník Libal z č. 1 kus svého pozemku, nyní č. pare. 7. 9/2 k tomu účelu, aby tam pohřbívány byly osoby vyznání protestantského, ale za doby panování císaře Josefa II. zákonem zakázáno soukromé pohřbívání a zároveň nařízeno, aby se evangelíci pohřbívali na hřbitov při chrámu Páně sv. Václava na Dobeníně.

Podle pověsti byl na Libalově hřbitově první pochován jistý Voborník z Nahořan a poslední byla nějaká žena z Krčína.

Se společným pohřbíváním na katolickém hřbitově nebyli spokojeni evangelíci ani katolíci. Koupil panství náchodského knížetem ze Schaumburg-Lippe byl u nás posilněn živel protestantský, neboť kníže byl též vyznání protestantského. Za pomoci německých i zdejších evangelíků stavěn nový hřbitov na panském pozemku v roce 1860 a přikročeno ke stavbě kostela a stavba ta dokončena byla r. 1864. Na všechny strany měla obec naše spojovací cesty nedostatečné, „drahá“ zvané, toliko k obci Vrchovinám nebylo drah, kde toho potřeba nejvíce vyžadovala.

Protož pomýšlely obce sousední i obec naše, aby okres donucen byl z Nového Města přes Vrchoviny, Šonov a Provodov cestu nákladem svým vybudovati, až se vzdor mnohým překážkám za podpory podkrajského úřadu v Novém Městě docílilo, že se silnice tolik potřebná vybuďovala.

Celá délka projektované silnice byla rozvržena podle poplatních sil celého okresu na části a každá obec byla povinna na ni připadající část nákladem vlastním vybudovati a tak docíleno spojení s okresním městem. Stavba silnice dokončena byla v roce 1860.

V roce 1862 pořídila obec za přispění občanů kamenný kříž v horní části obce za 120 zl., za starostenství p. Jana Trůnečka z čp. 4.

Zároveň dal postaviti nový kříž pan Josef Ryšavý, mistr kovářský, s manželkou Marií proti kovářské dílně, kde se dosud nachází. Dne 15. srpna 1862 byly oba kříže vdp. Pelhřimem Novákem, děkanem novoměstským, církevně posvěceny.

Též v roce 1862 založen byl nový rybník ve východní části obce, aby zabezpečena byla zásoba vody v případě požárů a pro chov ryb, a obezděn byl pevnou kamennou zdí.

V roce 1876 vykonal zde návštěvu k prohlídce bojiště z r. 1866 korunní princ Rudolf s generalitou. Přijeli od České Skalice, pode dvorem postavena byla slavobrána, dítky školy provodovské tvořily špalír a u brány té byl princ uvítán okresním hejtmánem baronem z Meyerbachu. Po přehlídce bojiště odjeli do Nového Města.

V roce 1879 odstěhoval se nájemce zdejšího dvora p. Pelíšek, který zdejší dvůr 12 let v nájmu měl, a dvůr do nájmu přejal p. Max. Hócker, který zde působil do roku 1919. Platil ze dvora ročního nájmu 2.000 zl.

V roce 1883 byl u nás založen Sbor dobrovolných hasičů. Starosta obce, pan Václav Kňourek z čp. 2, dal svolati členy obecního zastupitelstva do schůze, ve které nechal přečísti dopis pojišťovacího spolku proti ohni ze Spů, ve kterém bylo uvedeno, že každá obec ve spolku tom pojištěná má nárok na zapůjčení stříkačky s celým příslušenstvím a pro určitý počet členů na hasičskou výzbroj. Dále ve schůzi té dojednáno, aby starosta poslal občanům oběžník, kdo by se chtěl ke sboru hasičů dáti, nechť se na obecním úřadě do 14 dnů přihlásí. V ustanovené době se za člena přihlásil 21 občan. Velitelem zvolen p. Jan Trunčák z č. p. 4. Za starosty obce p. Václava Zeleného z č. p. 18 přikročeno bylo ke stavbě hasičské zbrojnice. Stála 1.800 zl.

V roce 1892 byla nákladem obce a přispěním občanů pořízena nová socha Panny Marie Lurdské. Kříž, který stál v horní části obce od r. 1862, byl odstraněn a na místo něho postavena nová socha. Odstraněný kříž byl znovu postaven u silnice pode dvorem, socha i kříž byly v neděli odpoledne 24. července za důstojných oslav dp. Aloisem Dostálem, kaplanem novoměstským, posvěceny. Ke slavnosti té dostavila se mládež školy provodovské s pp. učiteli a mnoho účastníků ze širokého okolí.

V roce 1904 pořídila obec mostní váhu v horní části obce, na které i z okolních obcí vážili řepu, kterou dováželi na nádraží v Novém Městě nad Metují.

V tomtéž roce byl založen v naší obci „Vzdělávací spolek Beseda“. Sál pro hraní divadla propůjčila pí. Marie Barešová v č. p. 24, který byl k tomu účelu přizpůsoben a započato bylo se stavbou jeviště. Práci ode dřeva zhotovil p. Josef Ježek z č. p. 56, práci kovářskou p. Václav Hencel a práci malířskou p. Jindřich Hýbl. V měsíci červnu 1905 konán byl I. župní sjezd Sboru dobrovolných hasičů, který se nad očekávání skvěle vydařil.

Asi uprostřed naší obce nalézal se od nepaměti rybník k panství novoměstskému náležející, který byl v roce 1835 vypuštěn, jako louka na dílce pronajímán, až jej obec za starosty p. Josefa Rouska z č. p. 59 za 3.700 zl. koupila a v dalším nájmu ponechala.

V měsíci listopadu 1908 založen byl konsumní spolek pro Šonov a okolí. Byla svolána schůze do bytu p. Ant. Mervarta v č. p. 6, ve které jednáno bylo o věcech, týkajících se spolku toho, ustavena výše závodních podílů na 10 K, přikročeno k volbě prvního ředitelstva a dozorčí rady. Prodejní místnost a skladiště bylo u p. Františka Uhlíře za roční odměnu 40 K.

V roce 1905 založen byl „Spořitelni a záložni spolek“; ve schůzi, která se za tím účelem konala, byl ujednan závodní podíl 10 K, úřední místnost byla v bytě p. Josefa Ducháče v č. p. 105.

V roce 1909 byl založen v naší obci poštovní úřad. Za tím účelem koupila obec domek od p. Josefa Horáka, ve kterém se dříve na několika stavech tkalcovalo, budovu tuto dala obec svým nákladem upravit, aby účelu tomu vyhovovala. Prvním poštmistrem byla pí. Marie Selláková a začala úřadovati 12. prosince 1909.

V témž roce založena byla „Odbočka hospodářského sdružení čes. křesť. zemědělců“, která vyvíjela značnou činnost. Odbočka konala svědomitě svoje povinnosti vůči svým členům. V roce 1913 založena byla příčiněním dp. Františka Mimry, kaplana novoměstského, vzdělávací a tělocvičná jednota „Orel“, spolkovou místnost neměli, ale první starosta jednoty, p. Ant. Mervart z č. p. 6, ochotně propůjčil členům pro letní cvičení značný kus zahrady a pro zimní cvičení prostornou světnici, kde jednota setrvala, než si zařídila svou orlovnu.

V roce 1914 vypukla světová válka. V naší obci si vyžádala veliké oběti, kromě všech dodávek, které musely býti odvedeny, byly hrozné oběti na lidských životech. Tolik mladých odešlo, z nich jich mnoho padlo. Kdož tuto válku svými mladými životy zaplatili, jsou tito: Pinkava Josef, Kincl Jan, Nývlt Adolf, Hozák Josef, Ježek Josef, Hencel Josef, Šolc Jar., Michalíček Jiří, Bouček František, Meisner Adolf, Veiser Jan, Suk Josef, Smrček František, Sochor Josef, Matouš Jos., Sochor Boh., Hejzlar Josef, Ryšavý Jar. Nezvěstní: Drapač Ant., Rejzek Václav a Šotola Václav.

V roce 1920 bylo konáno sčítání lidu, v naší obci zapsáno 575 duší.

V roce 1921 byl dán od zdejšího dvora pozemek na Denarovské, as 20% výměry, do nuceného pachtu. Těž v tomto roce řádila v lesích mniška, která způsobila hrozné škody, skoro celé lesy jí padly za obět a co nezničila v jednom roce, to zničila v příštím. Také naše krásné lesy zmizely, hory byly zbaveny své přírodní krásy a svého bohatství.

V roce 1923 dne 30. září konány byly volby do obecního zastupitelstva, a to podle zásady poměrného zastoupení. Voleb těch se zúčastnily čtyři politické strany. Starostou zvolen byl p. Josef Bareš, rolník a hostinský z čp. 24.

V roce 1926 konala se parcelace zdejšího dvora, který byl částí náchodského panství. Rozdělení dvora prováděl přidělový komisař p. Kňourek.

Dne 26. července r. 1929 konáno bylo okrskové cvičení tělocvičné jednoty Sokol. Cvičiště bylo upraveno na zahradě p. Františka Kincla z č. p. 32, koncert se konal v zahradě p. Jar. Kincla, hostinského, při hudbě novoměstské.

Dne 2. prosince 1930 bylo vykonáno sčítání lidu, v naší obci byla napočtena 551 duše.

Dne 27. září 1930 vykonány volby obecního zastupitelstva podle zásady poměrného zastoupení. Starostou zvolen p. Jaroslav Kincl, hostinský z č. p. 103.

V noci dne 8. ledna 1932 vyloupili neznámí lupiči pokladnu Spořitelniho a záložního spolku v Šonově v místnostech Orelny, která však byla pojištěna.

Dne 19. června konala se taneční zábava v sále hostince p. Jar. Kincla. V pondělí ráno 20. června po zábavě této byli nalezeni na kolejích dráhy u „Bořku“, přejeti vlakem, který jel k Novému Městu o 4 hod. 22 min., Oldřich Hůlek, rozený 21. prosince 1909 v Krčíně a Anežka Moravcová, narozená 1. července 1913, příslušná do Domašína, okres Opočno, služka u p. Jos. Hyleny ve Vrchovinách, kteří po protančené noci ukončili své životy sebevraždou.

Dne 16. srpna vypukl požár v domku p. Jana Krýdy v č. p. 117, který byl záhy uhašen. Potok, který obcí naší protéká, vždy na jaře nadělá mnoho škod, rozlévá se po obci, po zahradách a příčina toho jest, že koryto vodní jest ve špatném stavu. Konečně po dlouhých žádostech v měsíci dubnu došlo k vyměření potoka, což trvalo až do 27. dubna. Podnik tento byl dne 12. července 1934 po usnesení vodního výboru zadán fmě Ing. Karel Krix, podnikatelství silničních a vodních staveb v Litomyšli. Kamene bylo upotřebeno 2.500 kub. m, písku říčního 840 kub. metrů.

Písek na betonové objekty dovážen byl z Bělovsí. Potřebné železo a montáž dodala fa Rousek a. s. z Nového Města n. Metují, cementové roury, kterých bylo upotřebeno přes 800 m, dodal p. František Cihlár v Krčíně. Stavební dozor vedl oficiál Jan Duben a Josef Kacafírek, v oboru vodních staveb osvědčený mistr z Turova u Vysokého Mýta.

Dělnictvo pracovalo úkolově, od 1 kub. m vykopávky byl stanoven plat 2.60 až 3.20 K, Dne 4. července byl odevzdán nový most k volnému používání jen pro lehké povozy. Hlavní a nehynoucí zásluhu na podniku tom mají oba starostové naší obce, p. Jos. Bareš, starosta bývalý, a nynější starosta p. Jaroslav Kincl.

Bývalý starosta konal mnoho cest do Prahy na různá ministerstva, by vymohl provedení podniku toho. Nynější starosta pokračoval ve věci té a několikrát oba již jmenovaní starostové konali společně cestu do Prahy, aby záležitost ta dospěla k uskutečnění. Když opouštěl mistr této stavby, p. Josef Kacafírek, naši obec, světil se mi, že pracoval i jinde, ale takové zástupce obce nepoznal, aby se tak nezištně o obec starali.

Dne 17. června 1938 objevila se v naší obci dobytčí nemoc, kulhavka a slintavka, která se velmi rychle rozšiřovala, naše úřady dávaly přísné nařízení, aby se nemoci té čelilo, což bylo marné. Vzdor všemu opatření, které se přesně zachovávalo, byla obec naše až na 7 chlévů touto hroznou nemocí postižena.

Dne 14. září bylo povoláno do zbraně 20 záložníků, kteří ihned odešli nastoupiti vojenskou povinnost. Týž den přišlo nařízení okresního úřadu, aby veškeré střelné zbraně byly odevzdány. Dne 18. září bylo opět povoláno 6 branců k vojenské službě, kteří v 6 hodinách odcházeli. Dne 21. září došlo poručení, aby byly odevzdány na okres-

ní úřad veškeré radioaparáty. V noci z 23. na 24. září byla vyhlášena mobilisace, všichni příslušníci branné moci do 40 let do 6 hodin nastoupili ke svým vojenským tělesům.

Zároveň pod přísnými tresty nařízeno noční zatemnění, pouliční svítidla nesměly být rozsvíceny, v domácnostech musela okna být zastřena tmavou látkou, aby bylo úplně zatemněno.

Toto jsou zprávy obce naší se týkající, které vypsál dne 18. září 1939.

Václav Hencl, mistr kovářský.

Václavice.

Osada s 21 číslem a 135 obyvateli, patří obci k blízké vsi Provodova. Je to důležitá železniční křižovatka směru: Náchod, Nové Město n. Met., Josefov a Trutnov.

Václavice leží na záp. svahu památného vrchu Dobenína, který má bohatou historickou minulost. Severovýchodně nade vsí se vypíná starodávný kostelík sv. Václava, postavený na počátku XIII. stol. v románském slohu. V té době rozkládala se kolem kostelíka osada Dobenín nebo také Dobenína. Krajina kolem byla zalesněná; v lese bylo mnoho dubů, odtud prý jméno Dobenín. R. 1068 držán tu sněm za předsednictví krále Vratislava I. pod širým nebem; jednalo se o volbu biskupa pražského a zvítězil český kandidát Jaromír Přemyslovec nad cizákem Lancem. Až do r. 1420 byla při kostele fara; kněžím náležely dědiny Provodov a Nesvačilov (nynější Šeřeč). Posledním farářem byl náhodský kaplan Plichta, roku 1417 na Dobenín dosazený. Za válek husitských r. 1420 lehl popelem kostelík s dědinami Dobenínem, Provodovem a Nesvačilovem. Po zmíněném požáru byl kostelík jen částečně opraven a stal se filiálním děkanství novoměstského. Teprve r. 1568 byl dobenínský kostelík řádně opraven. Ves Dobenín však se již neobnovila, toliko jediná chatrč pod kostelem byla obývána poustevníkem, kterému počátkem XVII. století obec Kramolna vyplácela ročně 1 groš. Nynější osada Václavice založena byla na zádušním pozemku r. 1786, asi na tom místě, kde kdysi stála osada Dobenín. Ve válce prusko-rakouské byla dne 27. června 1866 na návrší dobenínském svedena krutá bitva. Kostelík dobenínský stal se středem nejprudší seče; byl velmi poškozen střelami. Granát, vletěvši východním oknem dovnitř, rozmetl na sta kusů památný obraz od proslulého malíře Helliha (obraz ten představoval sněm na Dobeníně r. 1068). Mnohé pomníky označují hroby padlých vojáků.

Václavice s nově zřízenou restaurací jsou krásným výletním místem, odkudž je velkolepý rozhled dolů do rovin naší drahé vlasti; v pozadí na straně západní vypínají se Krkonoše, jež, bohužel, nejsou již naše. Dobenín pro své romantické okolí je vyhledávaným mnohými turisty po celý rok.

Mnoho vzpomínek na Dobenín a přilehlé okolí napsal zasloužilý byv. řídicí učitel v Provodově, Karel Janků (1841-1931), který, byv očitým svědkem války z r. 1866, byl až do své smrti pečlivým ochrán-

cem roků nešťastných obětí bitvy na Dobeníně. Své vzpomínky uložil do spisu „Bitva na Dobeníně“ a mnoha časopisů. J. Havelka.

Sestaveno podle zápisu říd. učitele K. Janků v kronice školy provodovské.

Šeřeč.

Tato starodávná osada, ležící na rovině asi 3 km východně od České Skalice, přiškolená jest do Provodova a přifařena ke kolatuře sv. Václava na Dobeníně. V dávných dobách náležela ke komoře královské a měla jméno „Nesvačilov“. Kdy se stala změna jména toho v nynější Šeřeč, nebylo lze zjistiti. Lidově říkalo se naší obci Šerč nebo Šereč, avšak v úředních knihách zjištěn správný název Šeřeč, kterého se nyní jedině užívá. Od čeho jest odvozeno jméno to, nebylo možno přesně udati, že však má cosi společného se slovem „šeriti se“, potvrzují starší osadníci. Jak staré záznamy udávají, daroval r. 1213 král Přemysl Otakar I. osadu Nesvačilov se vším příslušenstvím klášteru břevnovskému, i Újezd Poličky. R. 1530 prodal Jakub, opat břevnovský, dvůr poplužní v Provodově i celou ves Šeřeč za 400 kop grošů pražských Vojtěchu z Pernštýna, který ji připojil k Novému Městu nad Metují. R. 1836 měla obec 22 čísla popisná a 137 obyvatel. V současné době má obec popisné číslo 31, obyvatel však pouze 102. Ještě nyní je možno zjistit, že zde bylo 5 velkých statků, které sice s menší výměrou pozemků dodnes se udržely, avšak menší hospodářské usedlosti, které v obci převládají, vznikly právě tím, že otec sedlák daroval synovi kus pole, postavil mu na něm chalupu, aby si mohl založiti vlastní rodinu, statek však dostal určený dědic, jak i v jiných obcích se dělo. Obec má svůj samostatný katastr a tvoří nyní s obcí Domkovem jednu obec politickou, takže každá obec volí si své místní či osadní zastupitelstvo a svého starostu, který úředně obě obce zastupuje, takže starostové místní spravují jmění svých obcí a o potřeby obcí se starají, podléhají však usnesením zastupitelstva politického. Ještě v letech 1750 patřila Šeřeč k obci Provodovu. V katastru obce leží les, zvaný „Mnichovec“, jehož jméno vzniklo od toho, že býval v držení mnichů kláštera břevnovského, jsa ve správě a užívání mnichů kláštera polického. Za doby hrabat z Leslie byla tu založena bažantnice, ale později opět zrušena. Les ten býval dříve mnohem rozsáhlejší, část jeho byla však pány z Leslie vykáčena a proměněna v pole, později pak rozprodána drobným zemědělcům, nynější les jest pak majetkem rolníků ze Šeřeče a Provodova. Pozemky jsou zde hlinito-jílovité se spodinou jílovitou nebo opukovou a jsou dnes z valné části zmeliorovány. První vodní družstvo založeno bylo r. 1913. Ač chudá, snažila se obec jíti s duchem doby a proto po delší houževnaté námaze byla provedena r. 1930 elektrisace obce Šeřeče i Domkova se společným transformátorem na hranicích katastru a r. 1933-34 provedena byla regulace potoka, který teče pode vsí a jehož klikaté, zanesené a keři zarostlé koryto nemohlo nikdy pojmouti spousty vod

s horního povodí se řítících, takže voda způsobila často velké škody na přilehlých pozemcích v době vegetace. Dále v r. 1937-38 vystavěna byla přes obec nová okresní silnice, na kterou obec značnou částkou přispěla, nelitujíc však toho, neb nové silnice bylo velmi nutně třeba. Před mnoha roky jednalo se o výstavbu rozkošské nádrže, kterou i obec naše velmi by byla postižena, neboť by byly zabrány téměř všechny budovy a valná část pozemků. Nyní opět tato věc přichází na pořad, takže není jisto, zda jednou tato stará a památná obec nezmlizí pod hladinou nádrže rozkošské, ač dnes žádný z nás si snad toho nepřeje, když obec se za poslední léta tak zvelebila.

František Malina, kronikář.

CO O SOBĚ OBEC PROVODOV - ŠONOV PÍŠE DNES

(zdroj: internetové stránky obce)

Šonov

Původně samostatná obec Šonov vznikla pravděpodobně ve třináctém století v době velké kolonizace. První písemné zmínky o obci jsou k roku 1300. To znamená, že ke skutečnému založení vsi mohlo dojít již dříve. Roku 1254 se místo, kde naše obec stojí, uvádí ještě jako „hvozdy, náležející ke hradu Homolí“. Název vsi mohl být původně německý ve významu „Na krásné nivě“. Zřejmě podle charakteru místa, na němž ves vznikla. Mohlo jít také o reklamní jméno, které mělo přilákat nové osadníky. Zanedlouho byl název osady počeštěn na Šonov. Šonov vznikl zřejmě v době, kdy ještě byli mnozí benediktíni v sousedním starším Provodově. Jejich kolonizační zájem se však začínal soustřeďovat na Policko. Mezi lety 1253, kdy bylo přeneseno z Provodova do Police tržní právo a rokem 1305, kdy Provodov pronajali kladskému županovi. Nabízí se domněnka, že začátky Šonova souvisí se starým českým zemanským rodem Šonovských ze Šonova. Odpovídalo by tomu i jméno, které zřejmě po obci přijali. V ústním podání se traduje, že v místě dnešního čísla popisného 36 na Malé straně, stávala zemanská tvrz. Původní rybník býval v sousedství, zemská stezka byla na dohled. Nebylo by možné, aby zde skutečně stávalo původní sídlo zakladatelů obce? Nejstarší zástavba obce mohla vzniknout také poblíž. Do staré zemanské tvrže zasadil Alois Jirásek postavu vladky Jana Rozvody Šonovského ve své novele „Maryla“. Na rodovém znaku Šonovských vladky je mimo jiné i stejná ostrev se třemi suký, jako měl ve znaku opat benediktinských klášterů v Břevnově a později i v Broumově. Z toho se dá vyvodit, že i benediktíni mohli mít na založení Šonova svůj podíl. Páni Šonovští by zřejmě nebyli na Šonově dlouho. Ves byla založena ve 13. století a nejspíše už ve 14. století ji zemané opustili. Snad kvůli nějakým událostem, epidemii moru v roce 1350, požáru vsi nebo proto, že jim

nestačila k obživě. Jejich odchodu by nasvědčovala okolnost, že ves Šonov spadala nejspíše začátkem 15. století již ke Krčínu.

Ve 14. století patřil Krčín patrně pod náchodské panství, kterému vládli páni z Dubé a na Náchodě. Od tohoto rodu koupili ves a okolí páni z Potštejna a po nich získali krčínské panství páni z Riesenburku. V roce 1484 došlo k prodeji krčínskému panství Janu Černčickému z Kácova. Šlo o krčínskou tvrz, poplužní dvůr, městečko Krčín, vsi Nahořany, Dolsko, Libchyni a části vesnic Doubravice, Šonova, Vrchovin, Příbyslavi a Mezilesí. Jan Černčický přenesl v roce 1503 práva Krčina na nově založené město Nové Město Hradiště nad Metují. Tím přešla i část Šonova pod novoměstské panství. V roce 1527 prodal Jan Černčický své panství Vojtěchovi z Pernštejna. Novému majiteli postoupil zámek, město, hrad Výrov, tvrze v Černčicích a Krčíně, město Krčín, selské dvory. Kromě toho také vesnice a jejich dvory a mezi nimi i Šonov. Vesnice Šonov se v té době patrně skládala pouze z několika statků a chalup. Již před rokem 1540 vlastnil část Šonova rod Straků z Nedabylic. Roku 1564 koupil Straka v Šonově ještě osm statků pro svého syna a vytvořil z nich jeden velký statek. V roce 1576 dostal při majetkovém vyrovnání od studnického statku Šonov s poplužním dvorem, ves Zblou a dvůr Třtici s mlýnem Jan Jiří Straka. Patrně v té době si nechal v Šonově vystavět tvrz, umístěnou nad tehdejší dvorem. Přibližně v místě, kde dnes stojí domeček čp.117. Starý dvůr stál údajně na bahnitějším místě a byl patrně zčásti dřevěný. Byl vystavěn v místě dnešního hřiště pod Orelnou, blíže k obci. Po nabytí Šonova nechal také Jan Jiří vystavět pod dlážděním kostela sv. Václava hrobku, do které byl také později pohřben. Do hrobky bylo uloženo i dalších šest členů rodu. V té době patřil Strakům z Nedabylic pravděpodobně celý Šonov. V roce 1617 se ujal majetku po otci Petr mladší Straka z Nedabylic. Byla to neklidná doba. Odboj proti císaři, události po Bílé Hoře, švédská tažení v době třicetileté války. Šonovský dvůr byl několikrát vydrancován, nic nevynášel, naopak byl zatížen dluhy. Nakonec Petru Strakovi nezbylo než veškerý svůj majetek, „tvrz, dvůr poplužný s rolemi a vesku s krčmou výsadní a kovárnou“, v roce 1641 prodat Octaviu Piccolominimu, majiteli náchodského panství. Druhý statek získal pravděpodobně po roce 1643 Walter z Leslie, kterému v té době patřilo novoměstské panství. Nový majitel náchodské části Šonova nechal tvrz zčásti pobořit a její zachovalou část i dvůr opravit. Později tvrz patrně již jenom chátrala až zanikla docela. Její zdi byly zbořeny, ale „pevné a pěkné sklepy vidati bylo ještě po roce 1800“.

Před rokem 1680 byl šonovský dvůr počítán za devět osedlých. Kritický stav země po třicetileté válce, rozvrácené hospodářství, zpustošené vesnice, opuštěné usedlosti, a velké přesuny obyvatel vedly k potřebě evidence. Podle provedeného soupisu žilo v Šonově roku 1651, tři roky po skončení třicetileté války, pouhých 32 obyvatel. V roce 1696 bylo v Šonově celkem 36 stavení s 80 obyvateli. Později, pravděpodobně po požáru dosavadního dřevěného dvora, v níže

pod tvrzi, byl vystavěn dvůr nový. Opět zčásti dřevěný dvůr byl přemístěn na výhodnější vyvýšené místo nad tvrzi. Kolem roku 1797 byl majitelem náchodského panství Petrem Bironem vévodou Kuronským, šonovský dvůr celý zbourán. Na jeho místě nechal vybudovat nový, zděný dvůr s názvem „Dorotin“. Anna Charlota Dorota von Medem byla vévodova manželka. Náchodská část Šonova obsahovala v roce 1820 dvůr, krčmu, myslivnu, kovárnu, půlsedláka a 17 chalup. V roce 1840 bylo v obci celkem 75 čísel popisných. Statistika obyvatel dobenínské kolatury uvádí k roku 1851 v Šonově 85 popisných čísel. V nich bydlelo 526 obyvatel. K tomuto číslu je potřeba přičíst ještě 68 podruhů, u kterých nemáme záznam o místě jejich pobytu. V Šonově tedy žilo v roce 1851 celkem 594 obyvatel v 85 domech.

(Zdroj: Marie Nyklíčková - kronikářka)

Evangelický kostel

Erbovní deska se znakem Viléma Schaumburg Lippe umístěná nad vedlejším vchodem do evangelického kostela. Na soudečkovém štítu pětিলístá růže. Nad štítem knížecí koruna. Štít po obvodu obrůstají listy.

Kostel nechal postavit Vilém Schaumburg Lippe, majitel náchodského panství, roku 1864. Již jeho otec, Jiří Vilém Schaumburg-Lippe vymezil roku 1856 v Šonově pozemek o rozloze 600 m² a věnoval ho sboru pro založení evangelického hřbitova. Do té doby totiž byli evangelici pohřbíváni na hřbitově u kostela sv. Václava na Dobeníně. Jeho syn, Vilém, zdědil náchodské panství po jeho smrti roku 1860 a pokračoval v díle svého otce. Kostel, který nechal postavit, měl i vlastní knížecí kapli, dnes je to zákristie. Celou stavbu financoval z vlastních zdrojů, pomohla mu i jeho žena Bathildis, která věnovala kostelu varhany a podnítila veřejnou sbírku na jeho vlastní výstavbu. Vilémova matka, Ida Schaumburg-Lippe, věnovala téhož roku (1864) kostelu zvon.

Provodov

Tato místní část obce je z našich druhá největší a patrně také nejstarší. V době, kdy se český stát ve svých začátcích začal zajímat o ochranu svého území, vznikaly první osady a strážnice v blízkosti zemských stezek a zemských bran. Měly za úkol zamezit nečekanému vpádu nepřítele a ochránit procházející kupecké karavany. Strážnice, rozmístěné po krajině na místech dalekého výhledu, si ohňovými znameními předávaly zprávy o blížícím se nebezpečí. Za tímto účelem byla při rané kolonizaci pravděpodobně ve 12. století založena i ves Provodov. Odpovídá tomu umístění vsi pod zemskou branou poblíž významné obchodní stezky kladsko-polské. Vznik Provodova souvisel možná i s osadou Dobeninou a strážnicí („kdesi nad vesnicí Provodovem, stranou k Novému Městu, u samé Branky jest les k Šonovu patřící, zván od starodávna Strážišťe, v němž duby, borovi se nacházelo r.1646“). Společně tvořili zázemí strážcům i procházejí-

cím poutníkům. Od slova „provod“ zřejmě vznikl i název obce. Osada zároveň sloužila k pořádání trhů, tím byla i významným střediskem obchodu, řemesel a tehdejší kultury. V roce 1213 daroval král Přemysl Otakar I. trhovou ves Provodov s Nesvačilovem (dnešní Šeřčí) a polický újezd mnichům břevnovského kláštera.

Pozdějším přenesením tržního práva (Přemyslem Otakarem II. v roce 1253) do Police začala ves Provodov ztrácet svůj význam. Dalším důvodem bylo nejspíše i založení náchodského hradu a městečka na výhodnějším místě. Břevnovský klášter přenesl svůj zájem na Policko a později i Broumovsko. Z tohoto důvodu benediktýni v roce 1305 Provodov postoupili kladskému županu Benešovi z Vartenberka k doživotnímu užívání. Od roku 1406 chybí o Provodově zprávy. Padl nejspíše za oběť, jako mnoho jiných vesnic a osad, neklidné době husitských bojů v patnáctém století.

V roce 1530 koupil vesnice Provodov a Šeřeč od břevnovského kláštera majitel novoměstského panství Vojtěch z Pernštejna. Zkupováním okolních vsí rozšířil své panství a mohl tak využít četných rybníčků a říček k vybudování rybniční soustavy, za účelem chovu ryb. Po oživení téměř pusté vesnice Provodova rozdělil Pernštejn stávající pozemky na čtyři díly a nabídl je novým osidlencům k pronájmu za robotní povinnost. Po třicetileté válce bylo v Provodově již dvanáct domů, z toho čtyři statky a škola, všechny soustředěné převážně kolem rybníka.

V roce 1851 měl Provodov 34 popisných čísel a 229 stálých obyvatel. V současné době je v Provodově přes devadesát popisných čísel a výstavba dalších pokračuje.

(Zdroj: Marie Nyklíčková - kronikářka)

Šeřeč

Ves Šeřeč patřila počátkem 13. století královské komoře. Přemysl Otakar I. ji roku 1213, ještě pod původním názvem Nesvačilov, daroval břevnovskému klášteru. Za husitských válek byla Šeřeč s Dobeninou a Provodovem vypálena. Roku 1530 prodal opat Jakub osadu Šeřeč společně s Provodovem, Vojtěchovi z Pernštejna, který ji připojil k novoměstskému panství. Ještě v roce 1750 patřila Šeřeč k Provodovu, do roku 1848 patřily tyto obce k novoměstskému panství.

Později se Šeřeč osamostatnila a spojila s Domkovem. Při územní reorganizaci v roce 1960 byla i s osadou Domkov připojena k Provodovu. V katastru obce Šeřeč leží les, zvaný „Mnichovec“. Do dnešní doby připomíná název lesa jeho středověké držení mnichy břevnovského kláštera. Les býval dříve mnohem rozsáhlejší, část byla však pány z Leslie vykácena a proměněna v pole.

Výstavbou vodního díla Rozkoš v šedesátých letech minulého století byla postižena i tato obec. Téměř všechny usedlosti na západní straně vesnice musely být demolovány a zaplavila je voda nádrže. Z původních 31 popisných čísel zůstalo 11.

(Zdroj: Marie Nyklíčková - kronikářka)

Václavice

Osada Václavice je z našich obcí nejmladší, ovšem rozkládá se na místě historicky zřejmě nejstarší vsi Dobenině, o níž je zmínka k roku 1068. Raně gotický kostelík pochází ze 13. století a je jediným pozůstatkem farní vesnice Dobeniny. K této farní vesničce patřilo kdysi jedenáct osad. Václavice je vesnice, soustředěná převážně na návrší pod kostelem sv. Václava. Poloha kostela na strategicky významném místě v blízkosti obchodní stezky a s výhledem do kraje, nasvědčuje o jeho založení v dobách raného místního osídlení. U zemských stezek bývaly zakládány kostely, zasvěcené patronu české země svatému Václavu. Dobenínský kostel byl od počátku spojen s obcí Provodovem a patřil tedy břevnovskému klášteru. Provodov však po přesídlení trhu do Police ztrácel pro klášter význam a byl od počátku 14. století pronajímán. S ním i podací právo ke kostelu. Po roce 1426 nemáme o kostele bližší zprávy. Můžeme se oprávněně domnívat, že byl zničen při husitských nájezdech i s farou a osadou Dobeninou. Společně s osadou zanikl i její název. Většina pramenů uvádí do poloviny 16. století už jen pustý kostel.

V roce 1540 získal při dělení zboží studnickou tvrz s dvorem a část Šonova Jan Jiří Straka z Nedabylic. Straka nechal kolem roku 1568 kostel opravit a zřídil v něm hrobku pro svůj rod. V hrobce je pochován rytíř Petr Straka z Nedabylic, jenž zemřel roku 1646 a šest dalších členů rodu. Václavice byly založeny kolem roku 1788 Rudolfem Colloredo, jakmile byly rozprodány zádušní pozemky kolem kostela. V roce 1851 stálo ve Václavicích již šestnáct popisných čísel. V dnešní době je zde více než 25 domů a vesnice se dále rozrůstá.

(Zdroj: Marie Nyklíčková - kronikářka)

Domkov

Vesnička Domkov, s dvaceti obytnými staveními, se rozkládala podél Šonovského potoka v místech dnešní ptačí rezervace, kde se potok vlévá do přehradní nádrže Rozkoš. Založení obce spadá zřejmě do období rané kolonizace, tedy před polovinu 13. století. Z pohledu historie nebyl Domkov tak úplně bezvýznamný, nacházela se zde zemanská tvrz. Tvrz Domkov se poprvé připomíná roku 1434, kdy patřila Buchovským z Buchova. Uvedení zemané byli účastníky různých domácích i zahraničních válek a jsou doloženi ještě při korunovaci krále Jiřího z Poděbrad v roce 1458. Nejvýznamnější z nich byl Zbyněk z Buchova. Do doby volby Jiřího z Poděbrad za českého krále a na domkovskou tvrz v držení zemana Zbyňka z Buchova zasadil Alois Jirásek děj své novely „Maryla“.

Později připadl Domkov pod novoměstské panství a jeho majitelé se střídali. Tvrz ztratila na významu a postupně zanikla. Roku 1634 připadlo celé novoměstské panství Valterovi z Leslie. Rod Leslieů držel Nové Město nad Metují a s ním tedy i Domkov až do roku 1802. Osudy Domkova se od první poloviny 17. století v podstatě prolínají s historií Provodova i Šeřeče.

Již před první světovou válkou a za doby poválečné trpěl Domkov zamýšlenou výstavbou nádrže na Rozkoši, která by znamenala zánik obce. O několik dalších desetiletí se sice trvání obce prodloužilo, ale v roce 1961 byla skutečně stavba nádrže zahájena. Došlo k postupnému vylidňování obce a následně demolici domů. Počátkem 70. let dvacátého století přestala osada Domkov existovat.

(Zdroj: Marie Nyklíčková - kronikářka)

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ

Na začátku se musím přiznat, že k dnes popisovanému regionu, tedy obci Provodov-Šonov a jejímu širokému okolí mám osobní blízký vztah, protože jsem byl dlouhou řadu let členem místního Mysliveckého sdružení s hrdým názvem „Rozkoš“. Mohu bez přehánění říci, že území mezi Novým Městem, Náchodem a Českou Skalicí jsem mnohokrát pěšky prochodil a dokonale poznal.

K obci Provodov-Šonov dnes patří také obce Václavice, Kleny, Šeřeč a již zaniklý Domkov.

Pokud jde o Domkov, pamatují se na bourání předposledního objektu v souvislosti se vznikem vodní nádrže „Rozkoš“. Byla to bývalá hospoda, která stála u můstku přes potok „Rozkoš“, který protékal Domkovem. Pamětníci se slzou v oku vzpomínali na velmi pohostinské prostředí a dámskou obsluhu, která prý dokázala splnit každé přání. Posledním objektem ke zbourání byla docela výstavná stodola.

Před druhou válkou byla postavena silnice Kleny - Šeřeč - Domkov - Lhota u Nahořan - Nahořany, jistě to byla pěkná, bílá okresní silnice, která vedla právě přes onen můstek v Domkově a kolem zmíněné hospody. Už si představuji nějakého „krajánka“ jak si po ní vykračoval a zpíval: „Silnice bílá přede mnou ...“ Dnes ze silnice zbylo jen nepatrné a sešlé torzo z Klenů k bývalému Domkovu s propojením do Provodova.

Dominantou oblasti je návrší Dobenin, kde je známý kostelík Sv. Václava.

Kraj byl silně poznamenán válkou mezi Rakouskem a Pruskem a bitvou na Brance v roce 1866. Podrobnosti najdete v knize novoměstského učitele Karla Janků, kterou jsem uveřejnil v „Novoměstském kurýru“. Přečtěte si to.

Také chci připomenout, že v knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“, která vyšla někdy na přelomu roku 1939-40, jsou příspěvky jednotlivých obcí tehdejšího novoměstského okresu. Takže těsně před druhou světovou válkou psali kronikáři nabo starostové obcí své příspěvky do této knihy. Je třeba si uvědomit, že po zabrání „Sudet“ byla hranice u Krábčic a Heřmanic u Jaroměře. Naštěstí (?) díky Marii Terезii, která přišla o Kladsko, v naší oblasti bylo několik kilometrů hranic, které se tehdy nezměnily. Výše zmíněnou knihu si můžete přečíst také v „Novoměstském kurýru“.

Podívejte se na několik fotografií.

Jindřich Buchal.

Rybniček na jižní straně Šonova, za rybníkem bývalá hospoda a autobusová zastávka.

Hospoda „Ve statku“ - jedna ze dvou hospod v Šonově.

„Obecní hostinec“ - druhá hospoda v Šonově - blíže ke středu obce.

„Orelna“ - místo konání různých společenských akcí včetně pravidelných mysliveckých plesů s bohatou tombolou. Škoda, že myslivecké sdružení není na stránkách obce zmíněno mezi aktivními společenskými organizacemi.

Pohled z můstku v bývalém Domkově na přehradní nádrž „Rozkoš“.

Hospudka v Šerči - i dnes snad stále v letní sezóně provozovaná.

Budova obecního úřadu.

Pohled na příjezdovou cestu k můstku v Domkově - zbytek bývalé silnice.

A to už jsme v Klenech. Penzion u původní silnice do Náchoda.

Rybník s návší v Provodově.

A toto je „Šereč“. To co bylo za silnicí od nádrže zůstalo, zbytek pohltila přehrada - mimochodem ráj rybářů.

A toto je Motel u „nové“ silnice do Náchoda, která vede mimo obec Kleny.

Pomník jezdecké bitvy 1866 na Brance.

Nádraží ve Václavcích - významná křižovatka železnic - Náchod - Starkoč - Nové Město nad Metují. Spojení tratí Choceň - Meziměstí s tratí Hradec Králové - Trutnov.

Evangelický kostel ve Václavcích.

BITVA NA BRANCE 1866

Prusko-rakouská válka v roce 1866, někdy také propagandisticky nazývaná „válka Němců s Němci“, v zahraničí „sedmítýdenní“ či lidově „šestašedesátá“ měla mezi pruským královstvím a rakouskou mnohonárodnostní říší rozhodnout o vedoucím postavení v tzv. Německém spolku. Výsledek celého válečného konfliktu se stal také jedním z předpokladů pro pozdější sjednocení německých států pod nadvládou militaristického Pruska, úpadek Rakouska a v konečném důsledku také pro rozpoutání první světové války v roce 1914.

V polovině června 1866, po vyhocení politických jednání s pruským císařem Bedřichem Vilémem a zejména německým kancléřem Otto von Bismarckem, vydal rakouský císař František Josef I. rozkaz k pochodu do Čech, čímž chtěl zabránit proniknutí pruských armád do nitra monarchie.

Průběh bitvy na Brance

Bitva u Náchoda (Vysokova či Václavic) byla svedena 27. června 1866 mezi pruským V. armádním sborem generála pěchoty Karla von Steinmetze (celkem 28.400 mužů), jehož předvoj obsadil v ranních hodinách rakouským vojskem nehájené výšiny na Brance nad Náchodem a rakouským VI. armádním sborem podmaršálka Viléma Ramminga (27.150 mužů). Ten postupoval se svými čtyřmi brigádami, aniž zpočátku věděl o přítomnosti nepřítele, od Opočna přes Nové Město nad Metují k Šonovu a Provodovu na úpatí výšiny Branka.

Po zjištění nepřítele postupoval Ramming stále původním směrem a nařídil zaútočit na pruské jednotky na výšinách. Ráno v 8,45 h rozvinul generálmajor Hertweck jednotky své brigády (41. a 56. pěší pluk společně s 25. praporem polních myslivců) pod svahy Branky a zaútočil z nevýhodného postavení od Šonova na evangelický kostel a na osadu Václavice. Na tento důležitý strategický a opěrný bod byl v první fázi bitvy u Náchoda veden útok pouze jedné rakouské brigády. Rakouskému vojsku se podařilo obsadit evangelický kostel s přilehlým hřbitovem a proniknout až do osady Václavice, kde byl však útok prudkou palbou předvoje pruského V. armádního sboru odražen. Pouze myslivecký prapor č. 25 s částí pěchoty pronikl až ke kostelíku sv. Václava, kde se udržel až do příchodu další rakouské brigády plukovníka Jonáka (20. a 60. pěší pluk a 14. myslivecký prapor) v 10,30 h. Ostatní jednotky Hertweckovy brigády ustupovaly zpět k šonovskému dvoru.

Plukovník Jonák společně s částí ustupující Hertweckovy brigády zaútočil okolo 10,45 h severovýchodním směrem na Václavice a lesík nad dnešním nádražím. Zároveň připochovala na bojiště rakouská brigáda generála Rosenzweiga (pěší pluk č. 4. a 55. a 17. myslivecký prapor), která z chodu přešla do útoku a podpořila útočící formace. Prusové, překvapeni mohutným náparem, ustoupili v celé šíři fronty až za novoměstskou silnici na okraj návrší. Rakouský 20. pěší pluk

na dalším postupu utrpěl značné ztráty, když se po opuštění lesa stal v otevřeném terénu snadným terčem pruských jehlovek. Těžce raněn byl i jeho velitel plukovník Alfons hrabě Wimpffen. Po příchodu hlavních sil pruského V. armádního sboru došlo k celkovému ústupu Rakušanů.

Pravé křídlo rakouského VI. armádního sboru

Pravé křídlo rakouského VI. armádního sboru zasahovalo téměř až k obci Vrchoviny nedaleko Nového Města n. M. Ráno 27. června 1866 okolo 9. hodiny zahájil na rozkaz brigádního velitele generála Hertwecka postup III. prapor rakouského 56. pěšího pluku společně s 2 setninami pluku č. 41 směrem od Vrchovin a Šonova k novoměstské silnici. Pěchota se dostala až do úžlabiny nad Bražcem, kde byla napadena půlprapory pruského 37. a 58. pěšího pluku. Rakušané byli zatlačeni zpět k hájence Na Horách a dále k Šonovu.

Po desáté hodině zahájily 3 setniny rakouského 14. praporu polních myslivců pod velením majora Johanna Jesowitse následované těsně III. praporem 60. pěšího pluku útok ze Zádolí na hájenku Na Horách a okolní lesy obsazené pruskými vojáky. Při útoku se jednotlivci pěšího pluku dostali až k novoměstské silnici. I přesto, že byli myslivci s „bělokabátníky“ maďarského pluku Wasa podporováni palbou svého I. praporu a III. praporu 20. pěšího pluku, nebylo možné pruské přesile na pravém křídle Jonákovy brigády již dále vzdorovat. Všechny jednotky ustoupily přes Zádolí k Šonovu.

Jezdecká bitva u Vysokova

Okolo 11. hodiny, kdy 20. pěší pluk z jižní strany a 17. prapor polních myslivců ze strany severozápadní postupoval lesíkem nad nynějším václavickým nádražím, dal velitel rakouského VI. sboru rozkaz jízdní brigádě generála Solmse k útoku na dobenínskou plošinu. Zde byla svedena velká a krvavá jezdecká bitva mezi pruskou jízdní brigádou generála Wnucka (4. a 8. dragounský a 1. hulánský pluk) o 1 350 jezdcích a rakouskou jízdní brigádou generála Solmse (4. a 6. kyrysnický pluk), čítající 660 mužů, převážně Moravanů.

Rakušané vyslaní k podpoře útoku pěchoty v první fázi bitvy rozprášili nepřátelské pravé křídlo, avšak obchvatem pruského 8. dragounského pluku se dostali do kritické situace. Na poslední chvíli je zachránila III. eskadrona 6. kyrysníků pod velením podplukovníka Wagnera, vyslaná od rakouské brigády plukovníka Jonáka, a tak se mohli Rakušané stáhnout k Vysokovu. Pruští dragouni i huláni se po boji soustředili v úžlabině nad Starým Městem n. M., 300 metrů severovýchodně od místa střetu. Srážka, která trvala pouze 35 minut, si vyžádala na rakouské straně celkové ztráty ve výši 8 důstojníků, 142 kyrysníků a 200 koní. Prusové ztratili 20 důstojníků, 149 mužů a 119 koní.

Příchod pruského V. armádního sboru

Kolem poledne začala být situace pruského předvoje kritická. Rakušané zatlačili pruskou pěchotu za novoměstskou silnici a pruští

jezdci prchali k Náchodu. Okolo 13. hodiny se však situace změnila. V tu dobu dorazila na bojiště hlavní část pruského V. sboru a tím byla bitva rozhodnuta - střed rakouského VI. armádního sboru začal ustupovat. Situaci nezachránil ani zoufalý útok dalších dvou praporečů pěchoty od 9. a 79. pěšího pluku z Waldstättenovy brigády stojící doposud v záloze u Klen. Oba prapory zaútočily okolo 13. hodiny na část lesíka pod nynějším václavickým nádražím, který byl již částečně obsazen Prusy. Útok však byl krvavě odražen. Nepomohlo ani nasazení dělostřelecké zálohy soustředěné u Klen.

Levé křídlo rakouského sboru

V dopoledních hodinách proběhlo v prostoru vsi Vysokov pouze několik menších střetnutí. V bývalé Kosinkově zájezdní hospodě (dnes obchod u Černých) došlo ke střetu pruských dragounů s patrolou 23 rakouských kyrysníků, kteří stáli uvnitř dvora. Přes početní převahu Prusů se kyrysníkům podařilo prosekát se za cenu 2 mrtvých a 5 raněných.

Relativní klid na levém křídle skončil po poledni. Okolo 13. hodiny zaútočily na povel plukovníka Waldstättena 3 prapory (I. prapor 9. a I. a II. prapor 79.pěšího pluku) společně s 6. praporem polních myslivců na severní okraj obce podporování sborovou dělostřeleckou zálohou a obchvatným manévrem rakouského 11. kyrysnického pluku od Kramolny.

Zpočátku rakouské jednotky postupovaly do středu obce bez větších potíží, avšak po příchodu osmi půlpraporů pruské 20. pěší brigády se ocitly v křížové palbě a byly postupně zatlačovány západním směrem k České Skalici. Za prudkého dělostřeleckého ostřelování ustoupil také 11. kyrysnický pluk, který do bojů téměř nezasáhl, a pruskými hulány napadená rakouská baterie, stojící na severním okraji Vysokova. Boj skončil kolem 16. hodiny všeobecným ústupem

VI. sboru k České Skalici. Těžkým ztrátám ustupujících formací bylo zabráněno mohutnou dělostřeleckou palbou čtyřiceti rakouských děl stojících u Domkova a Klen a také rozhodnutím velitele V. pruského armádního sboru generála Steinmetze nepronásledovat ustupující jednotky.

Příčinami neúspěchu rakouských jednotek v bitvě u Náchoda nebyla pouze palebná převaha pruských jehlovek nabíjených ze zadu nad rakouskými předovkami systému Lorenz, jak je často prezentováno v dobovém tisku i současné literatuře. Hlavními příčinami prohry rakouské armády byla zejména nedostatečná znalost terénu, pohybů a rozmístění protivníka, zvolení naprosto nevýhodného výchozího postavení na úpatí Branky a bezhlavé postupné zasazování jednotlivých brigád do útoků.

**ZTRÁTY V RAKOUSKÝCH A PRUSKÝCH ŘADÁCH
BYLY NÁSLEDUJÍCÍ:**

RAKUŠANÉ:
Důstojníci: 232
Mužstvo 5487
Koně: 432

PRUSOVÉ:
Důstojníci: 62
Mužstvo: 1060
Koně: 222

Zdroj: internet.

Horské předměstí v roce 1935.

Koupaliště.

Horská brána z náměstí.

STARÉ NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ

Horské předměstí v roce 1898.

Horské předměstí v roce 1909.

Rozcestí u Hrušků 1956.
Likvidace Foglarovy chalupy 1964.
Teichmanova chalupa 1964.

Místo demolice chalup 1964.
Místo pro výstavbu prodejny.

Bývalá Prausova hospoda 1957.
Zimní idylka v ulici Českých bratří.
Ruch na ulici.

Pohled do ulice Českých bratří ze Žďarů.

Původní nožičství Antonína Míky.
Kaple a zástavba kolem.
Spodní úsek ulice Českých bratří.

Budovy bývalé pálenky pana Nováka.
Budova pálenky a truhlárství pana Říhy.
Záplava u mostu 1938.

POHLEDY Z MĚSTA

V Novém Městě nad Metují se již tradičně uskutečnila akce „Dny evropského dědictví“. Podívejte se na několik fotografií z této akce.

Jeden z celé řady stánků - tento mě zaujal - Rakytův považují za všelék.

Dvě věže.

Zástupci měst Duszniki Zdrój a Nového Města nad Metují.

Příchod reprezentantů „Podskaláků“.

Příjezd Jana Černického se svou družinou.

Jeden veteránský krasavec.

Country skupina „Extáze“ z Dobrušky.

Dvě ukázky z celé řady uměleckých vystoupení.

Válečný veterán se svým hrdým majitelem.

Mažoretky - perfektní.

VTIPY NA ZÁVĚR

Starý Žid Kohn v New Yorku telefonuje do Kalifornie, když najednou z ničeho nic je hovor přerušen. Kohn se rozčiluje: „Operátore! Okamžitě mě znovu spojte!“
 „Je mi líto, pane, ale budete muset hovor uskutečnit znovu.“
 „Co to po mně chcete? Koukejte mě znovu spojit!“
 „Je mi líto, pane, budete muset zavolat znovu.“
 „Operátore? Víte co? Vezměte telefon a strčte si ho do prdele!“
 A Kohn práskne sluchátkem.

O dva dny později někdo zvoní, Kohn otevře a venku stojí dva urostlí montéři a jeden z nich říká: „Jdeme vám vymontovat telefon.“

„Proč?“
 „Protože jste slovně napadl operátora č. 28, což je porušení smluvních podmínek naší společnosti. Ale kdybyste chtěl zavolat a omluvit se, ještě vám telefon na chvíli necháme.“

Kohn vezme telefon, vytočí číslo na operátora a povídá: „Dejte mi operátora 28. Haló, to je operátor 28? Pamatujete se na mne? Před dvěma dny jsem vám řekl, abyste si vzal telefon a strčil si ho, víte kam?“ Khon se významně odmlčí. „No, tak se připravte. Už vám ho nesou!“

Posádce pohřebního vozu vypadla z auta mrtvola. Byla mlha a řidič auta, které jelo za nimi, něco přejel. Zastavil a šel se podívat. Uviděl lidské tělo, lekl se a hodil ho do kukuřice.

Kombajnér sklízějící kukuřici viděl, že přejel nějaké tělo. Lekl se a hodil ho do křoví.

Při honu jeden z myslivců viděl něco v křoví, střelil a šel se podívat, co trefil. Našel lidské tělo. Protože se už seběhli ostatní lovci, nedalo se to utulát. Zavolali záchranku.

Druhý den volá, myslivec do nemocnice a ptá se doktora, jak je na tom ten chlapík, co ho včera střelil.

Doktor povídá: „Byl pěkně zřízený, ale bude žít...“

Přijde kostra do řeznictví a řezník se jí ptá: „Máte přání?“
 „Ne, děkuji, já se jen dívám, co se dneska nosí.“

Dva Lordi sedí v klubu a jeden si stěžuje, že jeho sluha je velmi soustředivý typ a pořád nad ním vyhrává. Druhý Lord to nemůže pochopit, tak se tedy domluví, že mu sluhu na jeden dohodnutý večer půjčí a on se nad ním pokusí vyhrát. Slovo dalo slovo a jeden večer skutečně sluha navštíví dům tohoto Lorda. Podá večeri a jako dezert broskvový kompot.

A řekne: „Lordě, vsadte se o 500 liber, že půl hodiny po tom, co sním jednu pecku z broskve, mi poroste ze zadku větev.“

Lord to přijme a celá jeho rodina sleduje, co bude. Nic. Lord radostně obejmě manželku a zavolá druhému Lordovi, co mu sluhu půjčil. A hned nedočkavě sděluje radostnou novinu. Ale druhý Lord začne nadávat.

„Co se stalo, proč nadáváte?“ ptá se Lord, co vyhrál právě sázku.

„Ale, to je špatná novina, příteli, on se ten sluha těsně před odchodem se mnou o jeden tisíc liber vsadil, že mu bude celá vaše rodina půl hodiny koukat na nahou p*del!“

ZASMĚJME SE S PANEM URBANEM

Zpracoval: ing. Jindřich Buchal, ČSA 821, Nové Město nad Metují, 54901.

www.novomestskykuryr.info

Zveřejněno v „Novoměstském kurýřu“ vždy poslední den v příslušném měsíci.
 Není určeno pro tisk. © PC Print.

Tohle zbylo z vesnice Domkov. Za místkem vlevo byla oblíbená hospůdka. Foto: J.B.

Staroslavný Dobešín - kostel Sv. Václava. Foto: J.B.